

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

1. De diuisione Angelorum, cum specifica, tum numerica opiniones.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

QVÆSTIO IV.

De Angelorum diuisione quoad intrinsecam & essentialia.

N essentialibus & intrinsecis, non solum numero prædicata generica, vel suprema, vel intermedia, & differentias ipsa suo gradu, & ordine contrahentes ac metaphysicè constituentes in species intermedias, sui infimas. Etsi enim hæc apud Philosophos, & Theologos essentialia, & naturæ, formæ rerum solummodo iure nominentur, quia ad scientias nostras (quæ de indiuiduis esse nequeunt) ex vi solummodo esse possunt: etiam merito dicuntur formæ, quia (vt recte aiebat Boëtius, & Niceta à nobis recitatis tom. de Trinit. & Incarnat. d. præmilla l. q. 1. cert. 1. n. 5.) indiuidua eis, quasi ubiacta, metaphysica subiungunt: in quibus proinde genera, & species, quasi pedem metaphysicè figunt. Ad rem tamen præsentem de intrinsecis rerum non solum speciebus, sed indiuiduationibus, quibus essentialiter indiuiduum, quodvis (vg. Michael) non minus quam genericis, & specificis prædicatis constituitur, agendum necessarium est: quia non solum de Angelicæ naturæ generatim, & vniuersim sumptæ in suas species diuisione, sed hac admilla de speciei infimæ cuiusvis Angelicæ diuisione in plura indiuidua, à nonnullis, nec infimæ notæ Theologis, dubitatum, immo aliter, atque aliter iudicatum est. Potest autem vtrumque de facto, & Angelis absolute etiam possibilibus, disputari, & de possibilibus iuxta connaturalem Dei prouidentiam, vel etiam iuxta prouidentiam absolutam, & supernaturalem.

CERTAMEN I.

De diuisione Angelorum, cum specifica, tum numerica opinionibus.

Prima sententia naturam Angelicam speciei infimæ esse, atque sola in indiuidua multiplicabilem, atque indiuiduationibus eorum solis immedie contrahibilem ac diuisibilem censet, sic ignorari aliquot apud S. Thom. q. 50. a. 4. Albertus 2. p. tract. 1. q. 8. S. Bernard in 2. d. 9. a. 1. q. 1. & si d. 1. 1. p. art. q. 1. omnes, aut plures eiusdem speciei esse solum modo docuerint, vbi Marfil. a. 1. ait esse opinionem communiorum: sicut, & Thomas de Argen-
tino ibidem, q. 2. a. 3. non satis explicans quam sequatur fauere videntur. Basil. 3. de Spiritu S. contra Eunom. sub init. scribens: Omnes Angeli, sicut appellatiorem vnam, sic etiam, naturam omnino eandem habent. Naturæ autem, & essentialis nomine species significatur, non autem indiuiduatio, seu indiuiduum, præsertim cum nomine omnes multiplicatum in Angelis fateatur: ex convenientia enim solum generica indiuiduorum natura eadem, nedum omni eadem, dici non potest. Secundo: quia inde probat inter diuinas personas eiusdem omnino naturæ ordinem esse, quod ex identitate minore, quam in specie atoma Angelorum, inter quos ordo hierarchicus est, male probaret. Athanas. q. 4. ad Antiochum; vna & eadem, est essentia, Angelorum, sicut vna tantum est essentia hominum. Iterum, sicut Angeli vniuersi speciei sunt, ita credimus de nostra natura, & q. 8. substantia certe, vt hominum, sic, & Angelorum est vna atoma nimirum specie, Anselm. 2.

cur Deus homo? Angelos per vnum Angelum non potuisse saluari ait: quia quamuis omnes sint vnius naturæ, non sunt, eiusdem generis (id est propagationis ex vno Angelo) sicut homines: ex vno homine Adamo. Damascenus libro primar. instituit. c. 7. intelligendum est ea, quæ sola indiuidua continent, species infimas vocari, cuiusmodi est Angelus homo. & equus. Nazianz. orat. in laudem virginis. de Angelis ait. Idem quisque natura est omnibus, vnaque mens similique Dei rapiuntur amore. Gregor. Nyssen. de creat. homin. & Angelorum, ait. Angelorum millia consistere in eadem essentia tandem S. August. cap. 29. Enchirid. ait: Hominem cuius tota natura in Adamo corruerat, fuisse reparandum, secus Angelum, cuius non corruerat natura tota, quare, nec sine beatitudinis frustrata, sed nec ordinis, aut speciei alicuius omnes Angeli corruerunt. Ratio est in his tribus æqua: quia non est assignabilis, maior operationum diuersitas in Angelis, quam in homine, & equo, quæ diuersum principium radicæ, & substantiale in aliquibus Angelis, quod aliis non conueniat, possit arguere.

2. Quod diuisionis speciei infimæ Angelicæ in plura indiuidua, possibilitatem negasse absolute S. Thom. 1. p. q. 50. a. 4. putatur: vbi, & si de impossibilitate omnimoda, etiam respectu absolute potentie conceptis verbis loquatur, tamen cum absolute, ac sine limitatione, id asserat, & subiuncta ratio, ex principio Aristotelico de omnimoda impossibilitate probet, siquid probat, eo etiam sensu ipsum loqui videtur. Consentit Caietanus ibi conclusionem S. Thom. vi. iacet, ac ipsius rationem commentario suo defendens, & expressius c. 4. de ente & essentia, ad eandem S. Thom. conclusionem vbi q. 7. addit: etiam de potentia absoluta: eoque sensu S. Thom. loqui. Similis sibi fere semper fuit S. Thom. 2. contra gent. c. 93. & disputatis, q. vii de spiritualibus creatur. Consentunt Petr. Bergom. in concordantiis locor. S. Thom. dub. 115. Agid. Roman. Augustinianus S. Thomæ auditor discipulus quodlib. 2. q. 7. & in 2. d. 3. p. 1. q. 2. a. 3. Hieronymus in 2. d. 3. q. 2. a. 2. & omnes (Bannez excepto) Dominicani Thomistæ Recentiores: quibus noster Granados adhæsit 1. p. controu. 7. d. 4. secunda sententia connaturalem diuisionis speciei atomæ Angelicæ in plura indiuidua possibilitatem negat absolutam in ordine ad potentiam extraordinariam Dei concedit. Ita videtur sentire S. Thom. opusc. 16. contra Auerroissas contententes ex immaterialitate intellectus & necessitate materiæ diuise ad indiuiduationem diuersitatem, intellectum nostrum, eundem indiuidualiter in omnibus esse, ita eorumque argumentum (quod ipse mutata solum materia esse videtur) non soluit solum, sed addita in eos ruditis nota confutat; vnde ruditer argumentantur ad ostendendum, quod Deus facere non possit, quod sint multi intellectus eiusdem speciei credentes hoc inducere, contradictionem. Dato enim, quod non esset de natura intellectus, quod multiplicarentur, non propter hoc oportet, quod intellectum multiplicari includeret contradictionem. Nil enim prohibet, aliquid non habere in sua natura causam alicuius, quod tamen habet illud ex alia causa. Si autem graue habet ex sua natura, quod non sit sursum, tamen graue esse sursum non includit contradictionem, sed graue esse sursum secundum suam naturam contradictionem includeret: sic ergo intellectus, si naturaliter esset vnus omnium, quia non haberet naturalem causam suam multiplicationis: posset tamen sortiri multiplicationem à supernaturali causa. Quod ex motu lapidis sursum non ab innato principio, sed extrinseco proiciente certo demonstratur. Hoc igitur loco, & ratione doctrinam illam de Angelis temperasse, atque explicuisse visus est S. Thom. Capreolo in 2. d. 3. q. 1. ad 2. Durandi contra 5. conclus. in solut. 4. Ferraræ 2. cont. gent. c. 93. §. de hoc dicendum Bannez q. 50. a. 4. vi. de ordinaria solum, & conaturali, non autem de absoluta Dei potentia loquatur (cui interpretationi Vasquez annuit) eoque sensu S. Thom. sequantur, vii & Ioan. à S. Thom. 1. p. d. 19. 1 3 de

Gabriel. q. 1. a. 2. conclus. 2. & 3. cum Nominalibus reliquis Durand. q. 3. cum suis, Ricard. a. 3. q. 1. Argentinia q. 2. a. 2. conclus. 1. Marfil. q. 1. a. 1. concl. 3. Henric. quodlib. 2. q. 8. & quodlib. 11. q. 1. Molina, Valentia, Vasquez, Ioan. Præpositus, Ariaga, Bubalus, Elparfa, Franciscus de Lugo, & Quirós citatis disputationibus, questionibus &c. atque vniuersim (Granado excepto) omnes nostris Doctores. Ex Dominicaniis, Capreol. Ferrara, Bannez, citati n. 2. sine naturali, & ordinaria Dei potentia, & providentia, id fieri posse, negant cum nostris Bubalo, Elparfa, & Lugo, immo, & Agid. Roman. citatus n. 2. ex 2. d. 3. in secundi argumenti initio supponit se loqui solum, secundum naturam cursum, & hunc ordinem, quem videmus atque Effius, iam citandus, quia ait: hanc sententiam esse fere omnium Doctorem. Denique pro hac sententia tota Parisiensis schola stetit ab Episcopo, Stephano Præsidente congregata tres (præter alias) ad præsentem questionem spectantes propositiones damnans testibus Ricardo, & Henrico: tantque articuli, seu damnationes omnes tunc ab schola Parisiensis editæ apud Caietanum q. 9. de ente, & essentia art. 7. Prima autem, ad rem præsentem damnata propositio est. *Siquis dixerit Deum non posse multiplicare formas, sine materia; error.* Secunda. *Siquis dixerit formam non recipere diuisionem, sine materia; error.* Tertia. *Quod, quia intelligentia non habent materiam, Deus non potest, eiusdem speciei facere plures; error.*

7. Ex qua constat Parisienses non solum contra Auerroem de animi nostri indiuiduali immultiplicabilitate sub infima specie, (vt expresse duabus primis) sed & contra similem Angelorum speciei infimæ immultiplicabilitatem numeralem, eadem expresse definitione: quare Caietanus ad Bullam Urbani, doctrinam S. Thomæ vt Catholicam approbantis, recurrit. Sed tamen doctrina hæc de absoluta immultiplicabilitate indiuiduali Angelorum speciei infimæ S. Thomæ non est, vt citati nuper Thomistæ fatentur, & cert. 1. ostendimus, secundo ea approbatio, S. Thomæ, doctrinam omnem ab hæresi pro tunc, & errore, non autem absolute excusat: cum constet, contra solemnitate votorum essentialiter ad religionem requisitæ doctrinæ, a S. Thomæ, assertam, definitum fuisse à Gregorio 13. in Bulla ascendente Damiano, & S. Thomæ doctrinæ (& si tunc probabiles, & communes in materiis aliis, doctæque, & prudenter ab ipso assertæ, ab aliis Pontificibus fuerit damnatæ: neque ita articulatum doctrinæ S. Thomæ bulla præfata approbati à sede Apostolica putanda est, sed vt plurimum, nec erroris singulis, & omnibus, propositionibus innumeris aditum occludat; & certe, si tantum præsidij in Bullis Pontificiis laudatoriis doctrinæ S. Thomæ singulis eius, & omnibus propositionibus adesse, quantum aliqui volunt, fateamur: quid de ante, & post Bullas præfatas damnatis à sede Apostolica dicemus? Quid de minus pia Conceptionis Deiparæ in peccato originali (quam S. Thomæ esse idem contendunt) cum piissima, & Ecclesiæ communissima proximæ diffinitionis statum fuerit iam consecuta? Nec præstat eas Parisiensium definitiones, & censuras ultra Sequanam (vt vulgo aiunt) non transire. Neque enim contendimus eas, à tota Ecclesia, & Theologia Catholica, vt dogmata fidei recipi debere; sed citra infraque fidei dogmata, quam magnam asserere conformibus sententiis auctoritatem, atque aduersis præiudiciis: vt attulisse semper testatur Effius in 2. d. 3. s. 2. Nec fieri aliter potest: cum tunc in Academia Parisiensis tota fere Theologia Catholica esset, multoque proinde a prioris auctoritatis, eius consensus, & censuræ, quam nunc Complutensis, & Salmantine concors de propositione aliqua, censura, & consensus.

8. In questione de facto, quo ad multiplicationem naturæ Angelicæ in species varias, qui eam absolute possibilem negant citati n. 1. de facto necessario negant. Ex reliquis vero, qui absolute possibilem admittunt in questione de facto dubium, &

incertum esse, nec cum firmo fundamento, ac citra temeritatem (non quidem Theologicæ censuræ) definibile censet Vasquez citato c. 3. §. altera pars Valentia, etiam supra Quirós vbi proxime sect. 4. §. censuræ modo, num. 35. & si tandem contra proprium sensum sect. 5. num. 47. communi affirmanti subscribat, Huiusmodi ergo diuisionem Angelorum de facto in species plures asserunt Molina citat. q. 5. a. 4. §. tertia conclusio. Bubalus citat. difficult. 1. §. 17. 18 & 20. (aduersam sententiam improbabilitatis notans) & sequentibus. Ioan. Præpositus supra §. dico 2. n. 17. Ariaga supra section. 2. n. 14. §. unde ergo, ex soar. citat. c. 12. fuitque iampridem sententia Alexandri 2. p. q. 20. m. 6. Gabri. in 2. d. 3. q. 1. a. 2. & 3. Dionysij Carthus. q. 3. Marfilij a. 1. Angelos, qui de facto sunt pro Hierarchiarum diuersitate in species diuidentes, ac rursus pro chororum eiusdem Hierarchiæ diuersitate subdiuidentes in species inferiores; quoad diuisionem speciei infimæ Angelorum qui de facto sunt, in indiuidua negant Thomistæ omnes Dominicani, & Granadus noster relati n. 2. qui eam multiplicationem indiuidualem speciei infimæ in plura indiuidua iudicant impossibilem, illi etiam, qui naturali saltem potentia, & providentia (qua plane Angeli creati à Deo sunt) eam impossibilem censabant eodem num. 2. & si absolute possibilem fatebantur: nempe, Capreol. Ferrara, Ioan. à S. Thomæ Bannez, atque ex nostris Bubal. Franciscus de Lugo, & Martinus de Elparfa relatus n. 3. Rem autem prorsus dubiam, nec, sine temeritate definibilem Vasquez supra, & ex proprio sensu Quirós, etiam affirmari communiore tandem gerat sect. 5. n. 47. citato. Affirmant vero Molina proxime §. sit nihilominus 2. conclusio cum Alex. Bonauent. Gabri. Durando, Marfilio, & aliis plerisque: possuntque illi omnes ignominati à S. Thomæ & Albertus à nobis relatus n. 1. referri, asserentes naturam Angelicam vnam speciem infimam esse: quos Marfilij tempore tot esse diximus, vt Marfilij communiorem tunc sententiam fuisse retulerit. Ita etiam censet Soar. cit. c. 12. & 15. Ioan. Præpositus supra conclus. 4. Ariaga vbi proxime.

CERTAMEN II.

Conclusiones nostræ in questione diuisionis specificæ.

1. Dico primo: Angeli speciei diuersi possibiles absolute sunt: ac proinde natura Angelica genus in plures species absolute diuisibilis, & multiplicabilis, non autem vna speciei infimæ vnitatem. Est contra pauculos relatos cert. 1. n. 1. sed reliquorum omnium Theologorum, quos citauimus n. 5. atque à Damasceno (qui ei putatur aduersus) expressa sententia. Ita enim scribit, de Angelorum, qui de facto sunt specifica, seu (quod idem est) essentia, & naturæ diuersitate. *Ac de essentia quidem æquales nature inter se, an dispares sint: haudquaquam compertum habemus; solus ille scit, qui eos creauit Deus, quique omnia perspicit, & explorata habet.* At si Angelorum natura, & essentia, speciei infimæ vnitatem vna foret, & in plures species diuidi illam absolute repugnaret compertum nobis, immo euidenter esset, Angelos omnes, æquales & paris essentia, & naturæ esse: cum esset eiusdem, quæ sibi ipsi impar, & inæqualis esse non potest: ergo ex Damasceno, Angelica natura species infima, non est, sed genus in plures Angelorum species multiplicabilis, absolute, ac diuisibilis. Dices tantum ex hoc loco concludi circa diuisionem specificam naturæ Angelicæ: vel eorum omnium in specie atoma conuenientiam, & identitatem, dubium, & incertum Damascenum hæsisse: sed in primis, ex hac solutione habemus nihil contra hanc conclusionem ipsum vsquam asserere immo